

PATVIRTINTA
Lietuvos kino centro prie
Kultūros ministerijos direktoriaus
2024 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. V-134
(Lietuvos kino centro prie
Kultūros ministerijos direktoriaus
2024 m. gruodžio 23 d. Nr. V-165 redakcija)

PARENGIAMŪJŲ FILMO IR GAMYBOS DARBŲ KINO PROJEKTŲ VERTINIMO GAIRĖS EKSPERTAMS

Šios gairės skirtos kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nariams (toliau – ekspertams), vertinantiems parengiamųjų filmo ir gamybos darbų projektus (toliau – projektus), siekiant užtikrinti objektyvų, aiškų ir nešališką projektų vertinimą. Gairėse siekiama pateikti daugiau aiškumo ekspertų projektų vertinime, palaikyti aukštus vertinimo standartus ir užtikrinti projektų vertinimo skaidrumą.

Kas yra ekspertinis projektų vertinimas

Ekspertinis projektų vertinimas yra svarbi ir neatsiejama Lietuvos kino centro projektų vertinimo sistemos dalis. Remiantis ekspertų individualiais vertinimais, sudaroma projektų vertinimo balų vidurkių suvestinė, kurios pagrindu baigiamajame ekspertų komisijos posėdyje formuluojamos ekspertų komisijos rekomendacijos dėl projektų finansavimo ir siūlomų finansavimo sumų, bei projektų nefinansavimo. Visa vertinimo sistema yra aprašyta Parengiamųjų filmo ir gamybos darbų projektų valstybinio finansavimo taisyklėse (toliau – Taisyklės) ir Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatuose. Ekspertinio projektų vertinimo tikslas – nustatyti ir atrinkti geriausius projektus, kuriems gali būti skiriamas kino valstybinis finansavimas.

Ekspertinio projektų vertinimo uždaviniai

- Įvertinti projektų paraiškas, užpildant nustatytos formos projektų vertinimo lenteles, kuriose kiekvienas kriterijus vertinamas atitinkamais balais.
- Pateikti išsamias ir argumentuotas išvadas, pagrindžiančias kiekvienam kriterijui skirtus eksperto balus.
- Padėti pareiškėjams identifikuoti stipriąsias ir silpnąsias projekto puses, kad atsižvelgiant į ekspertų vertinimo išvadas būtų galima tobulinti projektus, suvokti projekto trūkumus ar privalumus.

Projektų ekspertinio vertinimo principai

- **Objektyvumas ir pagrįstumas** – skiriami balai turi būti motyvuoti, logiški ir grindžiami paraiškoje pateikta informacija ir nuosekliu eksperto profesinių žinių pritaikymu.

- **Išvadų aiškumas ir išsamumas** – ekspertų išvados turi būti aiškiai suformuluotos, lengvai suprantamos ir nuoseklios, jos turi išreikšti arba eksperto pastabas, arba teigiamą vertinimą projektui.
- **Balų ir išvadų turinio atitiktis** – skirti balai turi būti pagrįsti aiškiais ir skirtą balą pagrindžiančiais argumentais, atitinkančiais paraiškoje pateiktai informacijai.
- **Individualumas ir savarankiškumas** – kiekvienas ekspertas turi vertinti projektus individualiai, vengiant kitų asmenų išreikštos nuomonės perteikimo, vadovautis asmeninėmis žiniomis, patirtimi ir kompetencija.
- **Skaidrumas ir nešališkumas** – vertinimas turi būti sąžiningas ir vienodas visų pareiškėjų atžvilgiu, visiems vertinamiems projektams turi būti taikomi vienodi vertinimo standartai, netoleruojama jokia įtaka iš išorės.
- **Korektiškumas ir pagarba** – ekspertai turi gerbti pareiškėjus ir kūrėjų kūrybinę laisvę bei vengti neprofesionalių ar įžeidžiančių vertinimo išvadų, trūkumų hiperbolizavimo, bet kokio asmens ar jo veiklos žeminimo.

Ekspertams draudžiama tiesiogiai susisiekti su pareiškėjais projektų vertinimo metu, taip turi būti vengiama bet kokių išorinių santykių su trečiaisiais asmenimis (susirašinėjimas el. paštu ar kitomis elektroninių ryšių ir komunikavimo priemonėmis, susitikimai, neformalus bendravimas, kuriuose aptariami su vertinamais projektais susiję klausimai), kurie gali turėti įtakos vertinant projektus. Kilus klausimams ar neaiškumams, ekspertai pirmiausia turi kreiptis į komisijos kuratorių.

Prieš pradėdant projekto vertinimą, būtina atidžiai perskaityti paraišką bei rekomenduojama susipažinti su kitomis tos pačios kategorijos projektų paraiškomis, siekiant geriau suprasti vertinamų paraiškų kontekstą. Vertinimas turi būti grindžiamas tik paraiškoje pateikta informacija, todėl ekspertai turėtų atsižvelgti, kad vertinimui svarbi informacija gali būti nurodyta skirtingose paraiškos dalyse ar pridėtuose dokumentuose.

Aktuali informacija dėl projekto vertinimo lentelės pildymo

Projektai turi būti vertinami pagal kriterijus, nurodytus projektų vertinimo lentelėse. Kiekvienas vertinimo kriterijus turi būti įvertintas balu, kuris turi būti pagrįstas rašytine išvada. Balai turi būti suteikiami sveikais skaičiais, neviršijant maksimalios galimos vertės.

Pildant projekto vertinimo lentelę ir vertinant **filmo atitiktį Kino įstatymo 8 straipsnio 4 daliai**, ekspertas turi vadovautis šiomis sąvokomis:

1) Televizijos programa – atskirų, savarankiškų savo turiniu, struktūra ir transliavimo laiku garso, audiovizualinių kūrinių (laidų, filmų, reklamos, anonsų, įvairių renginių transliacijų ir kt.) visuma, perduodama visuomenei bet kokiomis techninėmis priemonėmis;

2) Smurtinis filmas – filmas, kuriame detaliai rodomas žmonių, gyvūnų žudymas, žalojimas, kankinimas ar kitoks skausmą, diskomfortą sukeliantis ar kitokią (fizinę, psichologinę, turtinę) žalą žmonėms ar gyvūnams darantis elgesys, taip pat vandalizmas ir (ar) teigiamai vertinama, skatinama prievarta, žiaurumas ar mėgaujamasi tuo;

3) Pornografinis filmas – filmas, kurio pagrindinis tikslas – atvirai ir detalai vaizduoti lytinį aktą, lytinius organus, tuštinimąsi, masturbaciją arba lytinius iškrypimus (pedofiliją, sadizmą, mazochizmą, zoofiliją, nekrofiliją ir kitus iškrypimus).

Pažymėtina, pagal Kino įstatymo 8 straipsnio 4 dalį, kino valstybinis finansavimas neskiriamas televizijos programoms, smurtiniams filmams, pornografiniams filmams.

Vertinant filmo atitiktį kultūriniais kriterijams, nustatytiems **Kino įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje**, atkreiptinas dėmesys, kad kino valstybinis finansavimas gali būti skiriamas kino projektui, jeigu jis atitinka bent du iš projekto vertinimo lentelėje nurodytų kultūrinių kriterijų.

Vertinant, ar **filmas atitinka sudėtingo filmo sąvoką**, ekspertas turi vadovautis nustatyta sąvoka, kad sudėtingas filmas – filmas lietuvių kalba arba meniškai vertingas, bet rinkoje komerciškai neatsiperkantis filmas. Vertinant projektą ekspertas turi išnagrinėti, ar paraiškoje išdėstyti projekto požymiai leidžia konstatuoti filmo atitikimą minėtiems reikalavimams.

Vertinant, ar **filmui rekomenduojama suteikti tęstinio filmo gamybos statusą**, ekspertas atsižvelgia į filmo gamybos darbų kalendorinį planą (ar kalendoriniame plane įvardinti filmo gamybos darbai numatyti atlikti per kelis metus) bei į kitą paraiškoje pateiktą (pavyzdžiui, filmo rinkodaros strategijoje artimiausius dvejus metus numatyta dalyvauti projektui svarbiose kino industrijos renginiuose) arba pristatymo metu išsakytą informaciją (pavyzdžiui, projekto vykdytojai po paraiškos pateikimo LKC gavo atsakymą dėl finansavimo iš kitos institucijos ir tai keičia filmo gamybos darbų išdėstymą kalendoriniame plane), kuri nurodo, kad projektui gali būti suteiktas tęstinio filmo gamybos statusas.

Galutinis sprendimas dėl tęstinio filmo gamybos statuso suteikimo yra priimamas baigiamajame ekspertų komisijos posėdyje atsižvelgiant į su projektų vykdytojais šio posėdžio metu aptartas filmų gamybos galimybes konkrečiais laikotarpiais, jų pasirengimą tais laikotarpiais panaudoti kino valstybinį finansavimą ir konkrečiam projektui reikiamas įgyvendinti finansavimo apimtis atitinkamu skirtingų biudžetinių metų laikotarpiu. Visi paminėti aspektai yra ekspertų įvertinami ir pagal LKC direktoriaus įsakymu patvirtintas einamųjų kalendorinių metų valstybės biudžeto asignavimų finansavimo projektams bendrąsias apimtis (t.y. kokios yra įsakyme nustatytos finansinės galimybės skirti kino valstybinį finansavimą konkrečiais kalendoriniais metais ir kokia yra nustatyta finansavimo apimtis tęstiniams projektams vėlesniais kalendoriniais metais).

Ekspertas vertina kriterijus „**Režisieriaus kūrybiniai pasiekimai**“ ir „**Prodiuserio 3 prodiusuotų filmų per pastaruosius 7 metus tarptautiniai laimėjimai ir ekonominiai rezultatai**“ pagal projektų vertinimo lentelėje nurodytą kriterijaus aprašą ir pagal prie paraiškos pridėtą režisieriaus arba

prodiuserio filmografiją. Jeigu filmografijoje nenurodytas nei vienas filmas arba jeigu filmografija nebuvo pateikta kartu su paraiška, ekspertų komisijos narys skiria 0 balų vertindamas šiuos kriterijus.. Jeigu paraiškoje nurodyti du režisieriai arba du prodiuseriai, vertinant šį kriterijų abiejų režisierių arba abiejų prodiuserių vertinimo balai sumuojami ir iš jų vedamas vidurkis.

FIAPF akredituotų filmų festivalių sąrašas pasiekiamas per šią nuorodą: [Accredited Festivals](#). Filmui svarbus festivalis turėtų būti vertinimas pagal festivalyje rodyto filmo tikslinę auditoriją, žanrą, formą, rūšį arba kitą aspektą, kuris atitinka specializuoto tarptautinio filmo festivalio tikslą.

Filmo apdovanojimo balai skiriami už tarptautinius ar nacionalinius filmo apdovanojimus.

Vertinant kriterijų „**Gauta EEE audiovizualinio sektoriaus rėmimo programų ar užsienio fondų parama filmo gamybai**“:

Vertinant filmo vystymo darbų paraišką turi būti vertinama tik **pareiškėjo** filmo vystymo darbams gauta parama iš EEE audiovizualinio sektoriaus rėmimo programų ar užsienio fondų, kuri nurodyta paraiškos finansavimo plane ir yra pateikti tokios paramos gavimą patvirtinantys dokumentai.

Vertinant filmo gamybos darbų paraišką vertinama tik **pareiškėjo** filmo gamybai gauta parama iš EEE audiovizualinio sektoriaus rėmimo programų ar užsienio fondų, kuri nurodyta paraiškos finansavimo plane ir yra pateikti tokios paramos gavimą patvirtinantys dokumentai.

Vertinant kriterijų „**Bendra filmo gamyba**“ turi būti įvertinama, ar kartu su bendros filmo gamybos ar mažumos bendros filmo gamybos darbų projekto paraiška yra pateikta filmo bendros gamybos sutarties (-ių) ar preliminarios sutarties (-ių) kopija su visais paraiškoje nurodytais filmo bendragamintojais. Pažymėtina, kad bendra filmų gamyba tarp dviejų arba daugiau Lietuvos filmo gamintojų nėra laikoma bendra filmų gamyba. Vertinant šį kriterijų vadovaujamesi Europos Tarybos konvencijos dėl bendros kino filmų gamybos, kitų Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių ir kitų Europos Sąjungos bei Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatomis.

Vertinant kriterijų „**Lietuvos filmo bendraautorių, kūrėjų ar atlikėjų dalyvavimas projekte**“ turi būti įvertinama ar kartu su mažumos bendros filmo gamybos darbų projekto paraiška yra pateikti dokumentai, patvirtinantys pareiškėjo susitarimus vykdyti projektą bent su vienu iš Taisyklių 76 arba 77 punktuose nurodytų Lietuvos filmo kūrėjų, atlikėjų ar bendraautorių. Kūrėjai ir atlikėjai: montažo režisierius, garso režisierius, kostiumų dailininkas, pagrindinio vaidmens atlikėjas, vyriausiasis animacijos aplinkų dailininkas, vyriausiasis animacijos kadruočių dailininkas. Filmu bendraautoriai: režisierius, scenarijaus autorius, operatorius, dailininkas, muzikos autorius, animacijos režisierius, vyriausiasis animacijos personažų dailininkas. Balai neskiriami už tuos Lietuvos filmo kūrėjus, atlikėjus ar bendraautorių, kurie neįvardinti Taisyklių 76-77 punktuose.

Reikalavimai projektų vertinimo išvadų rašymui

Išvados turi būti parengtos remiantis objektyviomis aplinkybėmis ir jų ekspertiniu pagrindu (pvz., „Projekto tema neaktuali, nes...“, „Režisieriaus vizijai trūksta originalumo, nes...“, „Personažų charakteriai neatskleisti, nes trūksta...“, „Filmo siužetas neišvystytas, nes...“), o ne asmeninėmis interpretacijomis (pvz., „Siūlyčiau kūrėjams pagalvoti...“, „Manyčiau, kad...“, „Galbūt būtų tikslinga...“, „Gerai būtų kūrėjams padirbėti papildomai prie...“).

Išvados neturi būti paraiškos santrauka, o jose turi būti pateiktas kokybinis visų nustatytų kriterijų vertinimas, išdėstant vertinimo argumentus prie kiekvieno iš nustatytų vertinimo kriterijų.

Išvadose turi būti vengiama bendrų ir abstrakčių teiginių.

Išvadose neturėtų būti siūlomi alternatyvūs sprendimai.

Reikėtų vengti kategoriškų teiginių, kurie nėra tikslūs ar negali būti objektyviai patikrinti.

Projektų vertinimo išvados turi būti nuoseklios, aiškios ir neturi prieštarauti viena kitai.

Turi būti konkrečiai argumentuojamas balo pasirinkimas prie kiekvieno vertinimo kriterijaus. Pavyzdžiui, jei skiriami 4 balai iš 5, turi būti argumentuotai paaiškinta, kodėl nebuvo skiriamas maksimalus balas, o visais atvejais išdėstomi konkretūs trūkumai, kurie lemia būtent tokį eksperto nustatytą balą. Skiriant maksimalų balą konkrečiam vertinimo kriterijui taip pat turi būti argumentuota, kodėl skiriamas maksimalus balas.

Negali būti rašomi argumentai, nesusiję su vertinamu kriterijumi (pvz., aptariant projekto finansinį planą, neturėtų būti vertinama prodiuserio patirtis).

Neturi būti kartojami tie patys argumentai pagrindžiant skirtingų kriterijų vertinimą.

Išvados neturi turėti retorinių elementų, emocijų, šauktukų, turi būti vengiama tariamosios nuosakos sakinių.

Ekspertai turėtų formuluoti tokias išvadas, kokias patys tikėtusi gauti būdami pareiškėjais – aiškias, logiškas, padedančias suprasti projekto trūkumus ir leidžiančias pareiškėjui daryti išvadas, kaip reikėtų tobulinti projektą.

Tinkamo ir netinkamo išvadų rašymo pavyzdžiai

Tinkamas: Išvados yra išsamios, aiškios, argumentuotos ir logiškai atitinka skiriamus balus. Kiekvienas balas yra pagrįstas faktais, objektyviomis aplinkybėmis ir pateikiamais konkrečiais pavyzdžiais iš paraiškos.

Netinkamas: Išvados yra per trumpos, paviršutiniškos, neargumentuotos arba tik kartoja paraiškos teiginius be analizės ar vertinimo, neįvardint trūkumų ir nepateikiant naudingų įžvalgų projektui tobulinti.

Tinkamas: Išvadų tekstas yra nuoseklus, sistemingas ir tiesiogiai atitinka vertinimo kriterijų aprašymus, pateikiant aiškų vertinimą, kur projektas atitinka arba neatitinka nustatytus kriterijus.

Netinkamas: Teiginiai išvadose prieštarauja vieni kitiems arba neatitinka vertinimo kriterijų aprašymų, pateikiami su kriterijumi nesusiję argumentai.

Tinkamas: Išvadų stilius yra profesionalus, aiškus ir informatyvus. Kalba yra objektyvi ir neutraliai pateikiama.

Netinkamas: Išvados parašytos familiariai, emocionališkai arba ironiškai, kas neatitinka profesionalumo principų.

Tinkamas: Išvados yra pagrįstos paraiškoje pateikta informacija, objektyvios, ir aiškiai nurodo projekto stipriąsias ir silpnąsias puses.

Netinkamas: Išvadose užduodami klausimai, keliamos abejonės ar pateikiami argumentai, paremti paraiškoje nenurodyta informacija.

Rekomenduojamas žodynas išvados rašyti

Teigiamiems komentarams:

- Tinkamas, patikimas, aiškus, novatoriškas, aukštos kokybės, stiprus, profesionalus, nuoseklus, gerai argumentuotas, išplėtotas, kūrybiškas, gerai struktūruotas, pagrįstas, logiškas.

Neigiamiems komentarams:

- Nepakankamas, neadekvatus, minimalus, silpnas, ribotas, neaiškus, neužbaigtas, nenuoseklus, paviršutiniškas, neišplėtotas, abstraktus, nėra paaiškinta, nenumatyta, trūksta originalumo, trūksta tiesioginės sąsajos, nėra loginio ryšio.

Naudojant šiuos žodžius, rekomenduojama pateikti aiškius, faktais pagrįstus argumentus, kad pareiškėjai galėtų suprasti projekto stipriąsias puses ir tas projekto dalis, kurias reikėtų tobulinti.

Projekto pristatymas ekspertų komisijai

Projekto pristatymo tikslas – suteikti pareiškėjui galimybę pateikti papildomą informaciją, kurios nebuvo galima nurodyti paraiškos pateikimo metu, bei sudaryti sąlygas ekspertams pasitikslinti arba išsiaiškinti galimai neaiškius paraiškoje pateiktus duomenis, taip ekspertams suteikiant galimybę geriau suprasti projektą ir jo kontekstą.

Svarbu pažymėti, kad ekspertai neturėtų laikyti pristatymo metu pateiktos informacijos kaip oficialaus paraiškos turinio pakeitimo. Jų užduotis yra remtis pirminiu paraiškos turiniu, o pristatymo metu gauta informacija gali būti naudojama tik papildomiems paaiškinimams. Ekspertai taip pat neturėtų išreikšti asmeninės nuomonės ar išankstinių vertinimų projekto pristatymo metu, siekiant išlaikyti objektyvumą ir neutralumą.